

Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 1997:4

**YHTEINEN JULISTUS
VANHURSKAUTTAMISOPISTA
1997**

Luterilaisen maailmanliiton ja
Roomalaiskatolisen kirkon
Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston
lopullinen asiakirjaehdotus

**Kirkkohallitus
ULKOASIAIN OSASTO
Helsinki 1997**

SISÄLLYS

ESIPUHE	6 sivua
Lopullisen ehdotuksen tausta Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston johtaja, kirkkoneuvos Risto Cantell	
LOPULLINEN EHDOTUS 1997	52 sivua
Käännös: Arvi Seppänen, Antti Saarelma, Teologisten asiain neuvottelukunta	
JOHDANTO	1
Kohta	1
Kohdat 2 ja 3	2
Kohdat 4 ja 5	4
Kohdat 6 ja 7	5
1. RAAMATULLINEN SANOMA VANHURSKAUTTAMISESTA	6
Kohdat 8 ja 9	6
Kohta 10	7
Kohta 11	9
Kohta 12	10
2. VANHURSKAUTTAMISOPPI EKUMENISENA ONGELMANA	11
Kohta 13	11
3. YHTEINEN KÄSITYS VANHURSKAUTTAMISESTA	12
Kohdat 14 ja 15	12
Kohdat 16 ja 17	13
Kohta 18	14

Käännös: Arvi Seppänen, Antti Saarelma,
Teologisten asiain neuvottelukunta

Kansi: Eero Antturi

Kuva: Aila Sofia Saari

Julkaisija: Kirkkohallitus
ULKOASIAIN OSASTO (KUO)

ISBN 951-789-014-1

ISSN 1237-279X

4.	SELONTEKO YHTEISESTÄ VANHURSKAUTTAMISKÄSITYKSESTÄ .	15
4.1.	Ihmisen kyvyttömyys ja synty suhteessa vanhurskauttamiseen	15
	Kohdat 19 ja 20	15
	Kohta 21	16
4.2.	Vanhurskauttaminen syntien anteeksiantamisena ja vanhurskaaksi tekemisenä	16
	Kohta 22	16
	Kohta 23	17
	Kohta 24	18
4.3.	Vanhurskauttaminen uskon kautta ja armosta	18
	Kohta 25	18
	Kohta 26	19
	Kohta 27	20
4.4.	Vanhurskautetun syntyisyys	21
	Kohta 28	21
	Kohta 29	22
	Kohta 30	23
4.5.	Laki ja evankeliumi	25
	Kohdat 31, 32 ja 33	25
4.6.	Pelastusvarmuus	26
	Kohdat 34 ja 35	26
	Kohta 36	27
4.7.	Vanhurskautetun hyvät teot	28
	Kohdat 37 ja 38	28
	Kohta 39	29
5.	SAAVUTETUN YKSIMIELISYYDEN MERKITYS JA LAAJUUS	30
	Kohdat 40 ja 41	30
	Kohdat 42 ja 43	31
	Kohta 44	32
	LÄHDELIITELISTA	33

ESIPUHE

Suomen evankelis-luterilainen kirkko sai vuoden 1995 alussa vastaanottaa vanhurskauttamisoppia koskevan asiakirjan "Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista", johon siltä pyydettiin kannanottoa tammikuun loppuun 1996 mennessä. Asiakirjan olivat laatineet Luterilainen maailmanliitto (LML) ja Roomalaiskatolisen kirkon Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto. Asiakirjan tarkoituksena oli osoittaa, että luterilaisten kirkkojen ja roomalaiskatolisen kirkon opetuksessa vanhurskauttamisesta vallitsee nykyään sellainen yhteisymmärrys, jonka perusteella asianosaiset kirkot voisivat todeta vanhurskauttamisopista toisilleen lausumat tuomiot kohteettomiksi. Alunperin molempien osapuolten oli määrä antaa tämän sisältöinen julistus vuonna 1997. Luterilaisen osapuolen oli myös tarkoitus päättää asiasta Luterilaisen maailmanliiton IX yleiskokouksessa Hong Kongissa 8.-16.7.1997. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta LML:n perustamisesta Lundissa 1947 ja 450 vuotta Trenton kirkolliskokouksesta, jossa roomalaiskatolinen kirkko määritteli kantansa vanhurskauttamisoppiin.

LML:n pääsihteerin lähettämässä julistuksen saatekirjeessä oli asetettu kaksi kysymystä, joihin kirkkojen tulisi vastata. Kysymykset kuuluivat seuraavasti:

1. Voiko kirkkonne tunnustaa, että se luterilais-roomalaiskatolinen yhteisymmärrys, joka on esitetty 'Yhteisessä julistuksessa vanhurskauttamisopista', on sopusoinnussa apostolisen evankeliumin kanssa, jota Raamattu julistaa ja josta luterilaiset tunnustuskirjat todistavat?
2. Voiko kirkkonne pitää Yhteisessä julistuksessa esitettyä yhteisymmärrystä riittävänä perustana julistukselle, että luterilaisten tunnustuskirjojen sisältämät vanhurskauttamista koskevat oppituomiot eivät koske nykyistä roomalaiskatolista kirkkoa?"

Kirkon ulkoasiain neuvosto (KUN) antoi kirkkomme lausunnon valmistelun teologisten asiain neuvottelukunnan tehtäväksi. KUN antoi asiakirjasta 30.1.1996 lausunnon teologisten asiain neuvottelukunnan valmistelutyön pohjalta. Lausunnossaan neuvosto ei suoraan vastannut edellä esitettyihin kysymyksiin, vaan teki lukuisia korjausehdotuksia asiakirjaluonnokseen. Määräaikaan mennessä 25 LML:n jäsenkirkkoa lähetti kannanottonsa asiakirjaan. Nämä vastaukset LML antoi Strasbourgin ekumeenisen tutkimusinstituutin analysoitaviksi. Kesällä 1996 pidettiin Würzburgissa luterilais-katolisen työryhmän kokous, jossa saadun palautteen pohjalta

muokattiin julistuksen tekstiä. Tämän kokouksen jälkeen LML järjesti Genevessä asiantuntijalaverin, jossa arvioitiin Würzburgissa laadittua uutta tekstiä. Piispa Eero Huovinen osallistui kirkkomme edustajana molempiin kokouksiin, Genevessä oli myös dosentti Simo Peura. Würzburgin tekstiin ei tehty muutoksia, vaan se jätettiin sellaisenaan LML:n neuvoston käsiteltäväksi ja sen jälkeen lähetettäväksi jäsenkirkkoille lopullista kannanottoa varten.

Würzburgin kokouksen jälkeen kävi kuitenkin ilmi, että eräät asiakirjan kohdat herättivät tyytymättömyyttä molemmilla tahoilla. Kirkossamme käydyssä keskustelussa esitettiin näkemyksiä, että asiakirja vaatisi vielä lisätyöstämistä ja että kaivattaisiin lisää aikaa asiakirjan käsittelyyn. Suomen ev.-lut. kirkon ulkoasiain neuvosto lähetti 12.9.1996 LML:lle kirjeen, jossa ehdotettiin pidennettyä aikataulua julistuksen käsittelyyn. LML:n neuvoston kokouksessa Genevessä syyskuussa 1996 LML:n pääsihteeri toivoi vielä pysyttävän alkuperäisessä aikataulussa, mutta koska useiden neuvoston jäsenten mielestä asiakirjan korjaaminen oli vielä tarpeen, neuvosto päättyi lopulta julistuksen käsittelyaikataulun muuttamiseen.

LML:n neuvoston täysistunnolle asian valmisteli Ekuumeenisten asioiden ohjelmakomitea, ja sen tekemän

ehdotuksen mukaisesti neuvosto teki asiassa mm. seuraavansisällöiset päätökset:

- Würzburgin kokouksen teksti hyväksyttiin jatko-työskentelyn pohjaksi. Revisiotyöryhmän tuli keskittyä korjaamaan asiakirjan kohtia 23, 26 ja 28-31.
- Uudelleen muokattu teksti tulee LML:n eksekutiivikomitean käsittelyyn helmikuussa 1997. Sen jälkeen eksekutiivikomitea lähettää julistuksen tekstin kirkkoille lopullista hyväksymistä varten. Kirkkojen kannanotot pyydetään viimeistään 1.6.1998.
- Hong Kongin yleiskokousta informoidaan Yhteisestä julistuksesta ja sen vaiheista sekä rohkaistaan edistämään julistuksen hyväksymistä kirkkoissa.
- LML:n neuvosto ratkaisee vuoden 1998 aikana, onko asiakirjasta olemassa yhteisymmärrys luterilaisissa kirkkoissa, ja myönteisessä tapauksessa toteaa sen juhlallisesti viimeistään 31.12.1998.

Lähes samat henkilöt, jotka olivat Würzburgin ensimmäisessä kokouksessa muokkaamassa julistuksen tekstiä, kokoontuivat uudelleen samaan kaupunkiin tammikuussa 1997. Piispa Huovisen mukana molempiin Würzburgin kokouksiin osallistui hänen teologinen sihteerinsä pasto-

ri Antti Saarelma. Kokouksen tiiviin työskentelyn tuloksena syntyi teksti, joka myöhemmin molempien osapuolten päättävissä elimissä todettiin lopulliseksi. Luterilaisella puolella asiaa käsitteli LML:n eksekutiivikomitea helmikuussa 1997, ja LML:n pääsihteeri Ishmael Noko lähetti lopullisen tekstin jäsenkirkkoille 26.2.1997 päivätyn saatekirjeen mukana.

Pääsihteeri Nokon saatekirjeessä kerrataan lyhyesti julistuksen käsittelyn eri vaiheet sekä pyydetään jäsenkirkkojen vastaukset viimeistään 1.5.1998. Vastauspyyntö esitetään seuraavasti:

"Luterilaisen maailmanliiton neuvoston ja eksekutiivikomitean ohjeiden mukaisesti pyydän teitä lähettämään minulle Geneveen kirkkonne päätöksen siitä, hyväksyykö kirkkonne ehdotetun julistuksen vanhurskauttamisopista (1997). Pyydän saada ratkaisunne vastauksena seuraavaan kysymykseen:

Hyväksyykö kirkkonne johtopäätökset, jotka on saavutettu Yhteisen julistuksen kohdissa 40 ja 41, ja voiko se siten yhtyä seuraavaan käsitykseen: Koska olemme yksimieliset siitä perustavasta merkityksestä ja totuudesta, joka sisältyy vanhurskauttamisemme Kristuksessa ja josta Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista todistaa,

luterilaisten tunnustuskirjojen vanhurskauttamista käsittelevät oppituomiot eivät koske roomalaiskatolisen kirkon opetusta vanhurskauttamisesta sellaisena kuin se esiintyy Yhteisessä julistuksessa vanhurskauttamisopista?"

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tehtävänä on nyt tutustua huolellisesti Yhteiseen julistukseen vanhurskauttamisopista sekä antaa perusteltu vastauksensa edellä mainittuun kysymykseen. Koska kysymyksessä on kirkkomme tunnustuksen tulkintaan liittyvä tärkeä asia, vastausta valmistelee piispainkokous. Lopullisen päätöksen asiasta tekee kirkolliskokous toukokuussa 1998.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1997

Risto Cantell

Ulkoasiain osaston johtaja, kirkkoneuvos

YHTEINEN JULISTUS VANHURSKAUTTAMISOPISTA

1997

(Lopullinen ehdotus)

JOHDANTO

1. Vanhurskauttamisopilla oli 1500-luvun luterilaiselle uskonpuhdistukselle keskeinen merkitys. Se oli sille "ensimmäinen ja tärkein artikla"¹, joka oli samalla "kristillisen opin kaikkien muiden opinkohtien ohje ja tuomari"². Ennen kaikkea vanhurskauttamisoppia korostettiin ja puolustettiin reformaation esittämässä muodossa ja erityisasemassa sen ajan roomalaiskatolista kirkkoa ja teologiaa vastaan, joka puolestaan korosti ja puolusti

¹ Schmalkaldenin opinkohdat II,1, Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat (Jyväskylä 1990), 259.

² "Rector et iudex super omnia genera doctrinarum", Martti Luther, Esipuhe Palladiuksen opilliseen disputaatioon, WA 39, I, 205.

toisenlaista vanhurskauttamisoppia. Reformaation kannalta siinä oli kaikkien kiistojen ydinkohta. Se johti luterilaisissa tunnustuskirjoissa³ ja myös roomalaiskatolisen kirkon Trenton kirkolliskokouksessa oppituomioihin, jotka ovat edelleen voimassa ja jotka osaltaan erottavat kirkkoja toisistaan.

2. Vanhurskauttamisoppi on säilyttänyt luterilaisessa perinteessä erityisasemansa. Sen vuoksi se on alusta asti saanut tärkeän sijan virallisissa luterilais-roomalaiskatolisissa dialogeissa.
3. Erityisesti on huomattava seuraavat raportit: kansainvälisen luterilais-roomalaiskatolisen komission "The Gospel and the Church" (1972)⁴ ja "Church and Justification"

³ Osa luterilaisista kirkoista pitää vain Augsburgin tunnustusta ja Lutherin Vähää Katekismusta sitovana oppiperustanaan. Nämä tunnustuskirjat eivät sisällä vanhurskauttamisoppia koskevia oppituomioita roomalais-katolista kirkkoa vastaan.

⁴ (= "Evankeliumi ja kirkko") Report of the Joint Lutheran-Roman Catholic Study Commission; julk. Growth in Agreement, 168-169; saksaksi Bericht der Evangelisch-lutherisch/Römisch-katholischen Studienkommission "Das Evangelium und die Kirche" 1972 (ns. Malten raportti).

(1994)⁵, USA:n katolilais-luterilaisen komission "Justification by Faith" (1983)⁶ sekä Saksan evankelisten ja katolilaisten teologien ekumeenisen työryhmän raportti "Lehrverurteilungen - kirchentrennend?" (1986)⁷. Muutammat näistä raporteista on otettu myös kirkkojen viralliseen käsittelyyn. Tärkeä esimerkki tällaisesta on Saksan yhdistyneen evankelis-luterilaisen kirkon yhdessä muiden Saksan evankelisten kirkkojen kanssa korkeimmalla tasolla vuonna 1994 antama sitova kannanotto tutkimukseen oppituomioista.⁸

⁵ (= "Kirkko ja vanhurskauttaminen") LWF, Geneva 1994; saksaksi "Kirche und Rechtfertigung", Paderborn-Frankfurt 1994.

⁶ (= "Vanhurskauttaminen uskosta"), Minneapolis, 1985; saksaksi "Rechtfertigung durch den Glauben" julkaisussa Rechtfertigung im ökumenischen Dialog, Dokumente und Einführung, Frankfurt 1987, 107-200.

⁷ (= "Erottavatko oppituomiot kirkkoja?"), Freiburg-Göttingen 1986, englanniksi "The Condemnations of the Reformation Era - Do They Still Divide?" Minneapolis 1990.

⁸ "Gemeinsame Stellungnahme der Arnoldsheiner Konferenz der Vereinigten Kirche und des Deutschen Nationalkomitees des Lutherischen Weltbundes zum Dokument 'Lehrverurteilungen - kirchentrennend?'" julkaisussa Ökumenische Rundschau 44 (1995): 99-102; yhdessä kannanoton pohjana olevan asiakirjan kanssa; vrt. Lehrverurteilungen im Gespräch. Die ersten offiziellen Stellungnahmen aus den evangelischen Kirchen in Deutschland (Göttingen 1993).

4. Kaikki mainitut dialogiraportit ja myös niihin annetut kannanotot ovat osoittaneet vanhurskauttamisoppia käsitellessään suurta yksimielisyyttä lähestymistavassaan ja johtopäätöksissään. Sen vuoksi on tullut aika katsoa ja koota yhteen vanhurskauttamisoppia koskevien keskustelujen tulokset niin, että kirkkomme saavat tästä dialogista tarpeeksi täsmällisen ja tiiviin kokonaiskuvan ja pystyvät sen perusteella tekemään sitovat kannanottonsa.
5. Se on tämän Yhteisen julistuksen tavoite. Se tahtoo osoittaa, että dialoginsa perusteella tämän julistuksen allekirjoittavat luterilaiset kirkot ja roomalaiskatolinen kirkko⁹ pystyvät nyt ilmaisemaan yhteisen käsityksen, että meidät vanhurskautetaan Jumalan armosta uskon kautta Kristukseen. Siihen ei sisälly kaikki, mitä kussakin kirkossa opetetaan vanhurskauttamisesta, mutta se sisältää yksimielisyyden vanhurskauttamisopin perustuuksista ja osoittaa, että erilaiset jäljellä

---

⁹

Tässä julistuksessa sanaa "kirkko" käytetään kuvaamaan mukana olevien kirkkojen itseymmärrystä pyrkimättä ratkaisemaan kaikkia termiin liittyviä ekklesiologisia kysymyksiä.

- olevat ilmaisut eivät enää anna aihetta oppituomioihin.
6. Meidän julistuksemme ei ole uusi ja itsenäinen esitys tähänastisten dialogiraporttien ja asiakirjojen rinnalla, vielä vähemmän se pyrkii korvaamaan niitä. Se viittaa toistuvasti - niin kuin lähteitä sisältävä liite osoittaa - mainittuihin teksteihin ja niiden perusteluihin.
7. Samoin kuin dialogit itse tämä Yhteinen julistus lähtee vakuuttuneisuudesta, että tähänastisten kiistakysymysten ja oppituomioiden ratkaiseminen ei merkitse sitä, että kirkkojen jakaantumiset ja oppituomiot otettaisiin kevyesti tai kunkin oma kirkollinen menneisyys kiellettäisiin. Päinvastoin tämä julistus perustuu vakaumukseen, että kirkkomme, kukin omassa historiassaan, kasvavat näkemään asiat uudella tavalla ja tapahtuu kehitystä, jossa niillä ei ole ainoastaan mahdollisuus vaan velvollisuuskin tutkia menneisyyden erottavia kysymyksiä ja keskinäisiä tuomioita ja katsoa niitä uudessa valossa.

1. **RAAMATULLINEN SANOMA
VANHURSKAUTTAMISESTA**

8. Näihin uusiin näkemyksiin on johtanut yhteinen tapamme kuunnella Jumalan sanaa pyhässä Raamatussa. Me kuulemme yhdessä evankeliumin, että "Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän" (Joh. 3:16). Tämä ilosanoma ilmaistaan Raamatussa eri tavoilla. Vanhasta testamentista kuulemme Jumalan sanan ihmisen syntisyydestä (Ps. 51:1-5; Dan. 9:5-; Saarn. 8:9-; Esra 9:6-), ja ihmisen tottelemattomuudesta (1. Moos. 3:1-19; Neh. 9:16-, 26), samoin kuin Jumalan vanhurskaudesta (Jes. 46:13; 51:5-8; 56:1; [vrt. 53:11]; Jer. 9:24) ja tuomiosta (Saarn. 12:14; Ps. 9:5-; 76:7-9).
9. Uudessa testamentissa käsitellään "vanhurskautta" ja "vanhurskauttamista" eri tavalla Matteuksen (5:10; 6:33; 21:32) ja Johanneksen evankeliumissa (16:8-11), Heprealaiskirjeessä (5:13; 10:37-) ja Jaakobin kirjeessä

(2:14-26).¹⁰ Myös Paavalin kirjeissä pelastuksen lahjaa kuvataan monin tavoin, mm: "vapauteen vapauttamisena" (Gal. 5:1-13; vrt. Room. 6:7), "sovituksena Jumalan kanssa" (2. Kor. 5:18-21; vrt. Room. 5:11), "rauhana Jumalan kanssa" (Room. 5:1), "uutena luomuksena" (2. Kor. 5:17), "elämänä Jumalalle Kristuksessa Jeesuksessa" (Room. 6:11, 23) tai "pyhityksenä Kristuksessa Jeesuksessa" (ks. 1. Kor. 1:2; 1:30; 2. Kor. 1:1). Tärkein näistä ilmaisista on syntisen vanhurskauttaminen Jumalan armosta uskon kautta (Room. 3:23-25), jota korostettiin erityisesti reformaation aikana.

10. Paavali kuvaa evankeliumia Jumalan voimaksi, joka pelastaa synnin valtaan joutuneen ihmisen; sanomaksi, joka julistaa "Jumalan vanhurskautta uskosta uskoon" (Room. 1:16-)

¹⁰

Ks. Malten raportti, kohdat 26-30; Justification by Faith, kohdat 122-147; Rechtfertigung durch den Glauben, kohdat 122-147. J. Reumann on tutkinut ei-paavalilaisia uusitamentillisiä todisteita Yhdysvaltain luterilais-roomalaiskatolisen dialogin "Vanhurskauttaminen uskosta" toimeksiannosta: "Righteousness in the New Testament" Joseph A. Fitzmyerin ja Jerome D. Quinnin vastinein (Philadelphia, New York 1982), s. 124-180. Tiivistelmä tämän tutkimuksen tuloksista julkaistiin dialogiraportissa "Justification by Faith", kohdat 139-142.

ja lahjoittaa "vanhurskauttamisen" (Room. 3:21-31). Hän julistaa Kristusta "meidän vanhurskautenamme" (1. Kor. 1:30), sovittaen ylösnousseeseen Herraan sen, mitä Jeremia oli julistanut itsestään Jumalasta (23:6). Hänen lunastustyönsä kaikki ulottuvuudet perustuvat Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, sillä hän on meidän Herramme, jonka "Jumala antoi kuolla meidän rikkomustemme tähden ja herätti hänet kuolleista meidän vanhurskauttamisemme tähden" (Room. 4:25). Kaikki ihmiset tarvitsevat Jumalan vanhurskautta, "sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta" (Room. 3:23; vrt. Room. 1:18-3:20; 11:32; Gal. 3:22). Galatalaiskirjeessä (3:6) ja Roomalaiskirjeessä (4:3-9) Paavali ymmärtää Abrahamin uskon (1. Moos. 15:6) uskoksi Jumalaan, joka vanhurskauttaa syntisen (Room. 4:5) ja nojautuu evankeliuminsa tueksi Vanhan testamentin todistukseen, että vanhurskaus luetaan kaikille, jotka Abrahamin tavoin luottavat Jumalan lupaukseen. "Sillä uskosta vanhurskas saa elää" (Hab. 2:4, vrt. Gal. 3:11; Room. 1:17). Paavalin kirjeissä Jumalan vanhurskaus on samalla voima jokaiselle uskovalle (Room. 1:16-).

Kristuksessa hän antaa sen olla meidän vanhurskautemme (2. Kor. 5:21). Vanhurskaus tulee meidän osaksemme Jeesuksen Kristuksen kautta, jonka "Jumala on asettanut sovitusuhriksi, hänen verensä tuo sovituksen uskossa vastaanotettavaksi" (Room. 3:25; vrt. 3:21-28). "Armosta on Jumala teidät pelastanut antamalla teille uskon. Pelastus ei ole lähtöisin teistä, vaan se on Jumalan lahja" (Ef. 2:8-).

11. Vanhurskauttaminen on syntien anteeksiantamista (Room. 3:23-25; Ap. t. 13:39; Luuk. 18:14), vapautusta synnin ja kuoleman ylivaltaasta (Room. 5:12-21) ja lain kirouksesta (Gal. 3:10-14). Se on ottamista Jumalan yhteyteen jo nyt, vaikkakin täydellisesti vasta Jumalan tulevassa valtakunnassa (Room. 5:1-). Se yhdistää Kristukseen ja hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa. Se tapahtuu, kun Pyhä Henki otetaan vastaan kasteessa, jossa ihminen liitetään yhteen ruumiiseen (Room. 8:1-, 9-; 1. Kor. 12:12-). Kaikki tämä tulee yksin Jumalalta Kristuksen tähden, armosta, uskon kautta Jumalan Pojan evankeliumiin (Room. 1:1-3).

12. Vanhurskautetut elävät uskosta, joka tulee Kristuksen sanasta (Room. 10:17) ja joka vaikuttaa rakkaudessa (Gal. 5:6), joka on Hengen hedelmä (Gal. 5:22-). Mutta koska voimat ja halut sisältä ja ulkoa käyvät uskovi-en kimppuun (Room. 8:35-39; Gal. 5:16-21), ja he lankeavat syntiin (1. Joh. 1:8, 10), heidän täytyy aina uudestaan kuulla Jumalan lupaukset, tunnustaa syntinsä (1. Joh. 1:9), päästä osalliseksi Kristuksen ruumiista ja verestä ja kuulla kehotusta hurskaaseen elämään Jumalan tahdon mukaisesti. Sen vuoksi apostoli sanoo vanhurskautetuille: "tehkää peläten ja vavisten työtä pelastuaksenne. Jumala saa teissä aikaan sen, että tahdotte tehdä ja myös teette niin kuin on hänen hyvä tarkoituksensa" (Fil. 2:12-). Mutta hyvä sanoma pysyy: "Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa" (Room. 8:1) ja joissa Kristus elää (Gal. 2:20). Kristuksen vanhurskas teko riittää antamaan kaikille ihmisille vanhurskauden ja elämän (Room. 5:18).

2. VANHURSKAUTTAMISOPPI EKUMEENISENA ONGELMANA

13. Vanhurskauttamisen raamatullisen sanoman vastakkainen tulkinta ja soveltaminen oli 1500-luvulla yksi pääsyy lännen kirkon jakautumiseen, mikä johti myös oppituomioihin. Yhteinen käsitys vanhurskauttamisesta on sen vuoksi välttämätön perusta tämän jakaantumisen korjaamiseen. Käyttäen hyväkseen nykyisen raamattutieteen, teologian- ja dogmihistorian tutkimuksen tuloksia on Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen jälkeisessä ekumeenisessa dialogissa tapahtunut selvää lähestymistä vanhurskauttamisopissa niin, että tässä Yhteisessä julistuksessa pystytään muotoilemaan konsensus vanhurskauttamisopin perustotuksista. Konsensuksen valossa on selvää, että 1500-luvun vastaavat oppituomiot eivät kohdistu tänä päivänä toiseen osapuoleen.

3. YHTEINEN KÄSITYS VANHURSKAUTTAMISESTA

14. Pyhässä Raamatussa julistetun hyvän sanoman yhteinen kuunteleminen eikä vähiten viime vuosien teologiset keskustelut luterilaisten kirkkojen ja roomalaiskatolisen kirkon välillä ovat johtaneet yhteiseen käsitykseen vanhurskauttamisesta. Se sisältää konsensuksen perustotuksista; erilaiset korostukset yksittäisissä määritelmässä ovat sovitettavissa yhteen sen kanssa.
15. Meidän yhteinen uskomme on, että vanhurskauttaminen on kolmiyhteisen Jumalan työ. Isä lähetti Poikansa maailmaan pelastamaan syntisiä. Kristuksen ihmiseksi tulo, kuolema ja ylösnousemus ovat vanhurskauttamisen perusta ja edellytys. Näin vanhurskauttaminen merkitsee, että Kristus itse on meidän vanhurskaudemme, josta me tulemme osallisiksi Isän tahdon mukaan Pyhässä Hengessä. Me tunnustamme yhdessä: Yksin armosta, uskossa Kristuksen pelastavaan työhön eikä oman ansiomme perusteella Jumala hyväksyy meidät ja me saamme Pyhän Hengen, joka

- uudistaa sydämemme ja varustaa ja kutsuu meidät hyviin tekoihin.¹¹
16. Jumala on kutsunut kaikki ihmiset pelastukseen Kristuksessa. Vain hänen välityksellään meidät vanhurskautetaan, kun me otamme vastaan tämän pelastuksen uskossa. Usko taas on Jumalan lahja Pyhän Hengen kautta, joka vaikuttaa sanassa ja sakramenteissa uskovien yhteisössä ja joka samalla johtaa uskovat siihen elämän uudistukseen, jonka Jumala saattaa päätökseen iankaikkisessa elämässä.
17. Yhdessä olemme vakuuttuneita, että sanoma vanhurskauttamisesta suuntaa meidät erityisellä tavalla Uuden testamentin todistuksen keskukseen, Jumalan pelastavaan toimintaan Kristuksessa: Se kertoo meille, että me syntiset saamme kiittää uudesta elämästämme yksin Jumalan anteeksiantavaa ja uutta luovaa armoa, jonka Jumala antaa lahjaksi ja jonka me otamme vastaan uskossa, mutta emme voi millään tavalla koskaan ansaita.

¹¹ "All Under One Christ", kohta 14, teoksessa *Growth in Agreement*, 241-247; *Alle unter einem Christus*, kohta 14, DWÜ, Bd. I, 323-328.

18. Sen vuoksi vanhurskauttamisoppi, joka käsittelee ja selittää tätä sanomaa, ei ole vain kristillisen uskonopin yksi osa. Se on olennaisessa yhteydessä kaikkiin uskontotuuksiin, joita on tarkasteltava sisäisessä yhteydessä toisiinsa. Se on luovuttamaton kriteeri, joka aina suuntaa kirkon kaiken opetuksen ja toiminnan Kristukseen. Kun luterilaiset korostavat tämän kriteerin ainutlaatuista merkitystä, he eivät kiellä kaikkien uskontotuuksien merkitystä ja keskinäistä yhteyttä. Kun katolilaiset katsovat olevansa sidottuja useampiin kriteereihin, he eivät kiellä vanhurskauttamisanoman erityistä tehtävää. Luterilaisilla ja katolilaisilla on yhteinen tavoite tunnustaa kaikessa Kristusta, johon yksin tulee yli kaiken luottaa ainoana välittäjänä (1. Tim. 2:5-), jonka kautta Jumala Pyhässä Hengessä antaa itsensä ja uudistavat lahjansa [vrt. lähteet 3.].

4. SELONTEKO YHTEISESTÄ VANHURSKAUTTAMISKÄSITYKSESTÄ

4.1. Ihmisen kyvyttömyys ja synty suhteessa vanhurskauttamiseen

19. Me tunnustamme yhdessä, että ihminen on pelastuksessaan täysin riippuvainen Jumalan pelastavasta armosta. Vapaus, joka hänellä on suhteessaan tämän maailman asioihin ja ihmisiin, ei ole vapautta kun kysymyksessä on pelastuminen. Tämä merkitsee, että syntisenä hän on Jumalan tuomion alainen ja on itsessään kyvytön kääntymään Jumalan puoleen ansaitakseen vanhurskauden Jumalan edessä tai saavuttamaan pelastuksen omin voimin. Vanhurskauttaminen tapahtuu yksin armosta. Kun katolilaiset ja luterilaiset tunnustavat tämän yhdessä, voidaan todeta:

20. Kun katolilaiset sanovat, että valmistautumisessa vanhurskauttamiseen ja sen vastaanottamisessa ihminen "myötävaikuttaa" suostumalla Jumalan vanhurskauttavaan toimintaan, he näkevät sellaisen henkilökohtaisen suostumisen itsessään armon vaikutukseksi eikä ihmisen omista kyvyistä nousevaksi teoksi.

21. Luterilaisen käsityksen mukaan ihminen on kyvytön myötävaikuttamaan pelastukseensa, koska hän syntisenä aktiivisesti vastustaa Jumalaa ja hänen pelastavaa toimintaansa. Luterilaiset eivät kiellä, että ihminen voi torjua armon vaikutuksen. Kun he korostavat, että ihminen voi vain vastaanottaa (mere passive) vanhurskauttamisen, he kieltävät sillä ihmisen kaikki mahdollisuudet tuoda jotakin omaa vanhurskauttamiseensa, mutta eivät kiellä sitä, että ihminen on koko persoonallaan osallinen uskosta, minkä Jumalan sana itse vaikuttaa [vrt. lähteet 4.1.].

4.2. Vanhurskauttaminen syntien anteeksiantamisena ja vanhurskaaksi tekemisenä

22. Me tunnustamme yhdessä, että Jumala armosta antaa ihmiselle synnit anteeksi ja samalla vapauttaa hänet elämässään synnin orjuuttavasta vallasta ja lahjoittaa hänelle Kristuksessa uuden elämän. Kun ihminen on uskossa osallinen Kristuksesta, Jumala ei lue hänelle hänen syntejään ja vaikuttaa Pyhän Hengen

kautta hänessä toimivaa rakkautta. Jumalan armollisen toiminnan kahta puolta ei saa erottaa toisistaan. Ne kuuluvat siten yhteen, että ihminen on yhdistetty uskossa Kristukseen, joka persoonassaan on meidän vanhurskaudemme (1. Kor. 1:30); sekä syntien anteeksiantamus että Jumalan pyhittävä läsnäolo. Koska katolilaiset ja luterilaiset tunnustavat tämän yhdessä, voidaan todeta:

23. Kun luterilaiset korostavat, että Kristuksen vanhurskaus on meidän vanhurskaudemme, he haluavat pitää ennen muuta kiinni siitä, että syntiselle anteeksiannon julistamisen kautta lahjoitetaan Kristuksessa vanhurskaus Jumalan edessä ja että hänen elämänsä uudistuu vain yhteydessä Kristukseen. Kun he sanovat, että Jumalan armo on anteeksiantavaa rakkautta ("Jumalan suosiota"¹²), he eivät kiellä tällä kristityn elämän uudistumista, vaan haluavat ilmaista, että vanhurskauttaminen pysyy vapaana inhimillisestä myötävaikutuksesta eikä myöskään riipu armon elämää uudistavasta vaikutuksesta ihmisessä.

¹² Ks. Martti Luther, *Rationis Latomianae... Lutheriana confutatio*, WA 8,106.

24. Kun katolilaiset korostavat, että uskovalle armon vastaanottamisen kautta lahjoitetaan sisäisen ihmisen uudistus¹³, he haluavat pitää kiinni siitä, että Jumalan anteeksiantava armo on aina yhteydessä uuden elämän lahjaan, joka Pyhässä Hengessä vaikuttaa toimivassa rakkaudessa. He eivät tällä kuitenkaan kiellä sitä, että Jumalan armolahja vanhurskauttamisessa pysyy riippumattomana inhimillisestä myötävaikutuksesta [ks. lähteet 4.2.].

4.3. Vanhurskauttaminen uskon kautta ja armosta

25. Tunnustamme yhdessä, että syntinen vanhurskautetaan, kun hän uskoo Jumalan pelastustekoon Kristuksessa. Tämän pelastuksen lahjoittaa hänelle Pyhä Henki kasteessa hänen koko kristillisen elämänsä perustukseksi. Ihminen panee luottamuksensa Jumalan armolliseen lupaukseen vanhurskauttavassa uskossa, johon sisältyy sekä toivo Jumalaan että rakkaus

¹³ Ks. Trenton kirkolliskokous, Dekreetti vanhurskauttamisesta, 7, DS 1528.

häneen. Sellainen usko on rakkaudessa toimivaa; siksi kristitty ei voi eikä saa jäädä ilman tekoja. Mutta mikään, mikä ihmisessä on ennen tai jälkeen uskon vapaan lahjan, ei ole vanhurskauttamisen perusta eikä ansaitse sitä.

26. Luterilaisen käsityksen mukaan Jumala vanhurskauttaa syntisen yksin uskon kautta (sola fide). Uskossa ihminen luottaa yksin Luojaansa ja Lunastajaansa ja elää hänen yhteydessään. Jumala itse vaikuttaa uskon, kun hän saa aikaan sellaisen luottamuksen luovalla sanallaan. Koska tämä Jumalan teko on uusi luomus, se koskee vanhurskautetun persoonan kaikkia ulottuvuuksia ja johtaa elämään toivossa ja rakkaudessa. Näin "opissa vanhurskauttamisesta yksin uskon kautta" tehdään ero itse vanhurskauttamisen ja sen elämässä tapahtuvan uudistuksen välillä, joka seuraa välttämättä vanhurskauttamisesta ja jota ilman uskoa ei voi olla, mutta niitä ei irroteta toisistaan. Vanhurskauttaminen osoittaa perustuksen, josta sellainen uudistuminen nousee. Jumalan rakkaudesta, joka lahjoitetaan ihmiselle vanhurskauttamisessa, kasvaa elämän uudistus. Vanhurskauttaminen ja uudistumi-

nen kuuluvat yhteen uskossa läsnäolevan Kristuksen kautta.

27. Myös katolisen käsityksen mukaan usko on perustavan tärkeä vanhurskauttamisessa, sillä ilman sitä ei voi vanhurskauttamista tapahtua. Ihminen vanhurskautetaan kasteessa sanan kuulijana ja siihen uskovana. Syntisen vanhurskauttaminen on syntien anteeksiantamusta ja vanhurskaaksi tekemistä vanhurskauttavan armon kautta, joka tekee meistä Jumalan lapsia. Vanhurskauttamisessa vanhurskautetut saavat Kristukselta uskon, toivon ja rakkauden ja siten heidät otetaan hänen yhteyteensä.¹⁴ Tämä uusi persoonallinen suhde Jumalaan perustuu kokonaan Jumalan armollisuuteen ja se on aina riippuvainen armollisen Jumalan pelastusta luovasta toiminnasta. Hän pysyy uskollisena itselleen niin, että ihminen voi luottaa häneen. Sen vuoksi vanhurskauttava armo ei koskaan tule ihmisen omaisuudeksi, johon ihminen voisi vedota Jumalan edessä. Kun katolinen käsitys korostaa elämän uudistusta vanhurskauttavan armon

14

Ks. Trenton kirkolliskokous, Dekreetti vanhurskauttamisesta, 7, DS 1530.

kautta, tämä uudistus uskossa, toivossa ja rakkaudessa on aina riippuvainen Jumalan mittaamattomasta armosta. Se ei tuo vanhurskauttamiseen mitään sellaista, jolla voisimme kerskata Jumalan edessä (Room. 3:27) [ks. lähteet 4.3.].

4.4. Vanhurskautetun syntisyys

28. Tunnustamme yhdessä, että Pyhä Henki kasteessa yhdistää ihmisen Kristukseen, vanhurskauttaa ja todellisesti uudistaa hänet. Ja kuitenkin vanhurskautettu pysyy koko elämänsä ajan jatkuvasti riippuvaisena Jumalan edellytyksettömästi vanhurskauttavasta armosta. Myöskään vanhurskautettu ei ole vapaa synnin jatkuvasti ahdistavasta vallasta ja otteesta (ks. Room. 6:12-14) eikä koko elämän kestävästä taistelusta vanhan ihmisen itsekkäiden halujen jumalanvastaisuutta vastaan (ks. Gal. 5:16; Room. 7:7-10). Myös vanhurskautetun on päivittäin rukoiltava Jumalan anteeksiantoa, niin kuin hän tekee Isä meidän -rukouksessa (Matt. 6:12; 1. Joh. 1:9). Häntä kutsutaan yhä uudelleen käänty-

mykseen ja parannukseen, ja hänelle suodaan yhä uudelleen anteeksiantamus.

29. Luterilaiset ymmärtävät tämän siten, että kristitty on "samalla kertaa vanhurskas ja syntinen". Hän on kokonaan vanhurskas, koska Jumala sanan ja sakramenttien kautta antaa hänelle hänen syntinsä anteeksi ja julistaa hänelle Kristuksen vanhurskauden, joka uskossa tulee hänen omakseen ja Kristuksessa tekee hänet Jumalan edessä vanhurskaaksi. Mutta katsoessaan itseensä hän tuntee lain kautta, että hän pysyy samalla kertaa kokonaan syntisenä, että synti yhä asuu hänessä (1. Joh. 1:8; Room. 7:17, 20). Hän nimittäin turvautuu yhä uudelleen vääriin jumaliin eikä rakasta Jumalaa sillä jakamattomalla rakkautella, jota Jumala hänen Luojanaan häneltä vaatii (5. Moos. 6:5; Matt. 22:36-40 rinn.). Tämä jumalanvastaisuus on sellaisenaan todellisesti syntiä. Kuitenkin synnin orjuuttava voima on Kristuksen ansion perusteella murrettu. Se ei ole enää kristittyä "hallitsevaa" syntiä, koska sitä "hallitsee" Kristus, johon vanhurskautettu on uskossa liitetty. Siten kristitty voi, niin kauan kuin hän elää maan päällä, osittain elää vanhurskaudessa.

Synnistä huolimatta kristitty ei enää ole erossa Jumalasta, koska hänelle, joka kasteen ja Pyhän Hengen kautta on uudesti syntynyt, päivittäisessä paluussa kasteeseen annetaan synti anteeksi niin, että hänen syntinsä ei enää tuomitse häntä eikä aiheuta hänelle iankaikkista kuolemaa¹⁵. Kun siis luterilaiset sanovat, että vanhurskautettu on myös syntinen ja hänen jumalanvastaisuutensa on todellisesti syntiä, he eivät kiellä, että hän synnistä huolimatta ei Kristuksessa ole erossa Jumalasta eivätkä sitä, että hänen syntinsä on hallittua syntiä. Viime mainitussa he ovat roomalais-katolisen osapuolen kanssa yhtä mieltä huolimatta eroista, joita on vanhurskautetun ihmisen syntisyyden ymmärtämisessä.

30. Katolilaiset ovat sitä mieltä, että Jeesuksen Kristuksen armo, joka annetaan kasteessa, poistaa kaiken, mikä on "todella" syntiä ja mikä on "tuomion ansaitsevaa" (Room. 8:1¹⁶). Ihmisessä kuitenkin pysyy synnistä

¹⁵ Ks. Augsburgin tunnustuksen puolustus II, 38-45, Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat (Jyväskylä 1990), 89-90.

¹⁶ Ks. Trenton kirkolliskokous, Dekreetti perisyynnistä, 5, DS 1515.

johtuva ja syntiin viettelevä taipumus (konkupisenssi). Koska katolisen käsityksen mukaan inhimillisten syntien syntyyn kuuluu persoonallinen elementti, eivät he sen puuttuessa pidä tätä jumalanvastaista taipumusta syntinä varsinaisessa mielessä. Tällä he eivät halua kieltää, että tämä taipumus ei vastaa Jumalan alkuperäistä suunnitelmaa ihmisestä, eivätkä, että se on objektiivisesti jumalanvastaisuutta ja elämänmittaisen taistelun aihe. Kiitollisina lunastuksesta Kristuksen kautta he haluavat todeta, että jumalanvastainen taipumus ei ansaitse ikuisen kuoleman rangaistusta¹⁷ eikä erota vanhurskautettua Jumalasta. Mutta jos vanhurskautettu tietien tahtoen eroaa Jumalasta, ei riitä, että hän uudestaan noudattaa käskyjä, vaan hänen täytyy sovituksen sakramentissa ottaa vastaan anteeksiantamus ja rauha anteeksiantamuksen sanan kautta, joka hänelle tarjotaan Jumalan sovitystyön perusteella Kristuksessa [ks. lähteet 4.4.].

17

Ks. Trenton kirkolliskokous, Dekreetti perisyntistä, 5, DS 1515.

4.5. Laki ja evankeliumi

31. Tunnustamme yhdessä, että ihminen tulee vanhurskaaksi uskosta evankeliumiin "ilman lain vaatimia tekoja" (Room. 3:28). Kristus on täyttänyt lain ja on kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan kumonnut sen pelastustienä. Samalla me tunnustamme, että Jumalan käskyt pysyvät voimassa vanhurskautetullekin ja että Kristus on opetuksellaan ja elämällään ilmaissut Jumalan tahdon, joka on vanhurskautetullekin toiminnan ohjenuorana.
32. Luterilaiset viittaavat siihen, että lain ja evankeliumin erottaminen ja oikea suhde on olennainen vanhurskauttamisen ymmärtämiselle. Laki on teologisessa käytössään vaatimus ja syytös, jonka alla jokainen ihminen, myös kristitty, siinä määrin kuin hän on syntinen, on koko elämänsä ajan, ja joka paljastaa hänen syntinsä. Siten hän evankeliumiin uskoen turvaa varauksettomasti Jumalan armoon Kristuksessa, joka yksin vanhurskauttaa hänet.
33. Koska laki pelastustienä on evankeliumin kautta täytetty ja kumottu, voivat katolilaiset

sanoa, että Kristus ei ole lainantaja samassa merkityksessä kuin Mooses. Kun katolilaiset korostavat, että vanhurskautettu on velvollinen noudattamaan Jumalan käskyjä, he eivät sillä kiellä sitä, että Jumala on laupeudessaan luvannut iankaikkisen elämän armon lapsilleen Jeesuksen Kristuksen kautta¹⁸ [ks. lähteet 4.5.].

4.6. Pelastusvarmuus

34. Tunnustamme yhdessä, että uskovat saavat luottaa Jumalan armoon ja lupauksiin. Huolimatta omasta heikkoudestaan ja uskoaan ahdistavista moninaisista uhkista he voivat rakentaa luottamuksensa Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen voimasta Jumalan armon lupaukseen, joka vaikuttaa sanassa ja sakramenteissa, ja siten olla varmat tästä armosta.
35. Uskonpuhdistajat korostivat erityisesti sitä, että ahdistuksessa uskovan ei tule katsoa

¹⁸ Ks. Trenton kirkolliskokous, Dekreetti vanhurskauttamisesta, 16, DS 1545.

itseensä vaan Kristukseen ja luottaa yksin häneen. Tällä tavalla hän on luottaessaan Jumalan lupaukseen varma pelastuksestaan, kun taas itseään katsoessaan hän ei ole koskaan varma.

36. Katolilaiset voivat yhtyä uskonpuhdistajille tärkeään korostukseen perustaa usko Kristuksen lupauksen objektiiviseen todellisuuteen, kääntää katse pois omista kokemuksista ja luottaa yksin Kristuksen lupauksen sanaan (ks. Matt. 16:19; 18:18). Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen kanssa katolilaiset sanovat: Usko merkitsee sitä, että jätämme itsemme kokonaan sen Jumalan haltuun¹⁹, joka vapauttaa meidät synnin ja kuoleman pimeydestä ja herättää meidät iankaikkiseen elämään²⁰. Tässä merkityksessä ihminen ei voi uskoa Jumalaan ja samalla pitää hänen lupaustaan epäluotettavana. Kenenkään ei tarvitse epäillä Jumalan laupeutta ja Kristuksen ansiota. Mutta jokainen joutuu kantamaan huolta pelastuksestaan, kun hän katsoo omiin

¹⁹ Ks. Vatikaanin toinen kirkolliskokous, Dogmaattinen konstitutio jumalallisesta ilmoituksesta "Dei Verbum", 5.

²⁰ Ks. Vatikaanin toinen kirkolliskokous, Dogmaattinen konstitutio jumalallisesta ilmoituksesta "Dei Verbum", 4.

heikkouksiinsa ja puutteisiinsa. Selvästi tietoisena omasta vajavaisuudestaan uskova saa kuitenkin olla varma siitä, että Jumala tahtoo hänen pelastustaan [ks. lähteet 4.6.].

4.7. Vanhurskautetun hyvät teot

37. Tunnustamme yhdessä, että hyvät teot - kristillinen elämä uskossa, toivossa ja rakkaudessa - seuraavat vanhurskauttamista ja ovat sen hedelmiä. Kun vanhurskautettu elää Kristuksessa ja toimii saamassaan armossa, hän Raamatun kielellä sanottuna kantaa hyvää hedelmää. Tämä vanhurskauttamisen seuraus on kristitylle, kun hän taistelee koko elämänsä ajan syntiä vastaan, myös velvollisuus, joka hänen tulee täyttää. Tämän vuoksi Jeesus ja apostoliset kirjoitukset kehottavat kristittyä tekemään rakkauden tekoja.
38. Katolisen käsityksen mukaan hyvät teot, jotka ovat armon ja Pyhän Hengen toiminnan tuottamia, vaikuttavat ihmisessä kasvua armossa, niin että Jumalalta saatu vanhurskaus säilyy ja yhteys Kristukseen syvenee. Kun ka-

tolilaiset pitävät kiinni hyvien tekojen "ansiollisuudesta", he tahtovat sanoa, että näille teoille Raamatun todistuksen mukaan on luvattu palkka taivaassa. He tahtovat ilmaista ihmisen vastuuta toiminnastaan kiistämättä kuitenkin hyvien tekojen lahjaluonnetta, vielä vähemmän kieltää, että vanhurskauttaminen aina pysyy ansaitsemattomana armon lahjana.

39. Myös luterilaisilla on käsitys armon säilyttämisestä ja armossa ja uskossa kasvamisesta. He korostavat kuitenkin, että vanhurskaus Jumalan hyväksymisenä ja osallisuutena Kristuksen vanhurskauteen on aina täydellistä, mutta sanovat samalla, että sen vaikutus kristityn elämässä voi kasvaa. Kun he pitävät kristityn hyviä tekoja vanhurskauttamisen "hedelminä" ja "merkkeinä", ei omina "ansioina", he silti ymmärtävät iankaikkisen elämän Uuden testamentin mukaan ansaitsemattomaksi "palkaksi" siinä merkityksessä, että Jumala täyttää lupauksensa uskoville [ks. lähteet 4.7.].

5. SAAVUTETUN YKSIMIELISYYDEN MERKITYS JA LAAJUUS

40. Tässä julistuksessa esitetty käsitys vanhurskauttamisopista osoittaa, että luterilaisten ja katolilaisten välillä vallitsee yksimielisyys vanhurskauttamisopin perustotuuksista. Tämän konsensuksen valossa kappaleissa 18-39 kuvatut, jäljelle jäävät erot kielessä, teologisissa muotoiluissa ja korostuksissa siitä, miten vanhurskauttaminen ymmärretään, voidaan sallia. Siten luterilainen ja katolinen vanhurskauttamisuskon muotoilu ovat eroistaan huolimatta avoimia toinen toiselleen eivätkä ne kumoa perustotuuksissa vallitsevaa yksimielisyyttä.
41. Täten 1500-luvun oppituomiot, sikäli kuin ne kohdistuvat vanhurskauttamisoppiin, näyttävät uudessa valossa: Trenton kirkolliskokouksen tuomiot eivät koske luterilaisten kirkkojen tässä julistuksessa esitettyä oppia. Vastaavasti luterilaisten tunnustuskirjojen hylkäyslauseet eivät koske roomalaiskatolisen kirkon tässä julistuksessa esitettyä oppia.

42. Tällä ei ensinkään vähennetä vanhurskauttamisoppia koskevien oppituomioiden vakavuutta. Muutamat niistä eivät olleet aiheettomia. Niillä on meille "terveellisen varoituksen merkitys", joka meidän on otettava huomioon opissa ja elämässä.²¹
43. Konsensuksemme vanhurskauttamisopin perustotuuksista tulee ilmetä ja osoittaa merkityksensä kirkkojen opissa ja käytännössä. Tässä katsannossa on vielä jäljellä painoarvoltaan erilaisia kysymyksiä, jotka kaipaavat lisää selvitystä: ne koskevat mm. Jumalan sanan ja kirkon opin välistä suhdetta samoin kuin oppia kirkosta, kirkollisesta auktoriteetista, kirkon ykseydestä, virasta ja sakramenteista kuten myös vanhurskauttamisen ja sosiaalietiikan suhteesta. Olemme vakuuttuneita, että saavutettu yhteisymmärrys antaa sellaiselle selvitykselle kestävän perustan. Luterilaiset kirkot ja roomalaiskatolinen kirkko jatkavat ponnisteluaan yhteisymmärryksen syventämiseksi niin, että se kantaa hedelmää kirkon opissa ja kirkollisessa elämässä.

21

Lehrverurteilungen - kirchentrend?, 32.

44. Me kiitämme Herraa tästä ratkaisevasta askeleesta kirkollisen jakaantumisen voittamiseksi. Rukoilemme Pyhää Henkeä johtamaan meitä eteenpäin kohti näkyvää ykseyttä, joka on Kristuksen tahto.

LIITE

Lähteet

Yhteiseen julistukseen vanhurskauttamisopista

Julkilauseman 3. ja 4. luvuissa on viitattu luterilais-katolilaisiin dialogeihin. Kysessä ovat seuraavat asiakirjat:

- * "All under One Christ", Statement on the Augsburg Confession by the Roman Catholic/Lutheran Joint Commission, 1980, julkaisussa *Growth in Agreement*, edited by Harding Meyer and Lukas Vischer, New York/Ramsey, Geneva 1984, 241-247.

Saksaksi: "Alle unter einem Christus", Stellungnahme der Gemeinsamen Römisch-katholischen/Evangelisch-lutherischen Kommission zum Augsburgischen Bekenntnis, 1980, julkaisussa *Dokumente wachsender Übereinstimmung*, Hg. von Harding Meyer, Hans Jörg Urban, Lukas Vischer, Bd. 1: 1931-1982, Paderborn-Frankfurt 1983, 323-328.

Muita lähteitä:

- * Denzinger-Schönmetzer, Enchiridion Symbolorum ... 32.-36. laitokseen (alempana DS).
- * Denzinger-Hünemann, Enchiridion Symbolorum ... 37. laitoksesta lähtien kaksikielisenä (alempana DH).
- * Die Bekenntnisschriften der Evangelisch-lutherischen Kirche. Herausgegeben im Gedenkjahr der Augsburgischen Konfession 1930.
- * Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat. Jyväskylä 1990.
- * Evaluation of the Pontifical Council for Promoting Christian Unity of the Study Lehrverurteilungen - kirchentrennend?, Vatican 1992, (painamaton, alempana PCPCU).
Saksaksi: Gutachten des Päpstlichen Rates zur Förderung der Einheit der Christen zur Studie Lehrverurteilungen - kirchentrennend?, Vatikan 1992 (painamaton).
- * Justification by Faith, Lutherans and Catholics in Dialogue VII, Minneapolis 1985 (alempana USA).

Saksaksi: Rechtfertigung durch den Glauben, julkaisussa Rechtfertigung im Ökumenischen Dialog, Hg. von Harding Meyer und Günther Gassmann (Ökumenische Perspektiven Nr. 12), Frankfurt 1987, 107-200.

- * Lehrverurteilungen - kirchentrennend?, Bd. I: Rechtfertigung, Sakramente und Amt im Zeitalter der Reformation und heute, Hg. von Karl Lehmann und Wolfhart Pannenberg, Freiburg 1986 (alempana LV).
- Englanniksi:* The Condemnations of the Reformation Era. Do They Still Divide? Minneapolis 1990.
- * Stellungnahme des Gemeinsamen Ausschusses der Vereinigten Evangelisch-Lutherischen Kirche Deutschlands und des Deutschen Nationalkomitees des Lutherischen Weltbundes zum Dokument "Lehrverurteilungen - kirchentrennend?" (13. September 1991), julkaisussa Lehrverurteilungen im Gespräch, Hg. von der Geschäftsstelle der Arnoldsheiner Konferenz (AKf), dem Kirchenamt der Evangelischen Kirche in Deutschland (EKD) und dem Lutherischen Kirchenamt der Vereinigten Evangelisch-Lutherischen Kirche Deutschlands

(VELKD), Frankfurt 1993, 57-160 (alempana VELKD).
Englanniksi: Comments of the Joint Committee of the United Evangelical Lutheran Church of Germany and the LWF German National Committee regarding the Document "The Condemnations of the Reformation Era. Do They Still Divide?", julkaisussa *Lehverurteilungen im Gespräch*, Göttingen 1993.

Luku 3: Yhteinen käsitys vanhurskauttamisesta (kohdat 14 ja 18) (LV 75, VELKD 95)

- "Uskoon keskittyvä ja forenssisesti ymmärretty kuva vanhurskauttamisesta on ratkaisevan tärkeä Paavalille ja eräässä merkityksessä Raamatulle kokonaisuutena, vaikkakaan se ei ole millään muotoa ainoa raamatullinen tai paavalilainen tapa kuvata Jumalan pelastustekoa" (USA, 146).
- "Katolilaiset voivat luterilaisten lailla tunnustaa, että on tarpeen arvioida kirkon menettelytapoja, rakenteita ja teologioita sen mukaan, kuinka ne edistävät tai estävät 'julistusta Jumalan Jeesuksessa Kristuksessa antamasta vapaasta ja armollisesta lupauksesta, joka voidaan ottaa oikein vastaan yksin uskossa' (kohta 28)" (USA, 153).

"Peruslauseesta" (USA, 157; vrt. 4) sanotaan:

- "Tämä lause, kuten uskonpuhdistuksen oppi vanhurskauttamisesta yksin uskosta, palvelee koetinkivenä arvioitaessa kaikkia kirkon menettelytapoja, rakenteita ja traditioita nimenomaan siksi, että sen vastine on 'solus Christus', yksin Kristus. Häneen yksin voi lopulta luottaa ainoana välittäjänä, jonka kautta Jumala vuodattaa Pyhässä Hengessä pelastavat lahjansa. Me kaikki tässä dialogissa vahvistamme, että kaikkien kristillisten opetusten, menettelytapojen ja virkojen pitäisi toimia niin, että ne edistävät 'uskon kuuliaisuutta' (Room. 1:5) Jumalan pelastustekoon yksin Kristuksessa Jeesuksessa Pyhän Hengen kautta, uskoville pelastukseksi ja kiitokseksi ja kunniaksi taivaalliselle Isälle" (USA, 160).
- "Tästä syystä vanhurskauttamisoppi ja ennen kaikkea sen raamatullinen perusta säilyttää aina erityisen tehtävän kirkossa: Se muistuttaa aina kristittyjä, että me syntiset elämme yksin Jumalan anteeksiantavasta rakkaudesta, jonka me vain annamme tulla meille lahjana, mutta jota me emme millään tavalla - edes hyvin varovaisessa muodossa - voi 'ansaita' tai liittää mihinkään ennakko- tai jälkiehtoihin. Vanhurskauttamisopista tulee sen vuoksi kaikiksi ajoiksi

kriittinen mittapuu siihen, voiko tietty tulkinta suhteestamme Jumalaan vaatia 'kristillisen' nimeä. Samalla siitä tulee koetinkivi kirkolle kaikiksi ajoiksi sen tutkimiseksi, vastaako sen julistus ja elämä sitä, mitä sen Herra on sille antanut" (LV 75).

- "Yksimielisyys tosiasiaista, että vanhurskauttamisoppi on merkittävä ei ainoastaan yhtenä osana kirkon koko opetusta, vaan myös koetinkivenä arvioitaessa kirkon kaikkea oppia ja käytäntöä, on - luterilaisesta näkökulmasta - ratkaiseva edistysaskel ekumeenisessa dialogissa kirkkojemme välillä. Sen merkitystä ei voida kyllin korostaa" (VELKD 95; vrt. 157).
- "Vanhurskauttamisopilla on luterilaisille ja katolilaisille erilainen asema 'totuuksien hierarkiassa', mutta molemmat osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että vanhurskauttamisopilla on erityinen funktio. Se on koetinkivi, 'jolla kaikkina aikoina tutkitaan, voiko jokin tietty tulkinta meidän suhteestamme Jumalaan vaatia 'kristillisen' nimeä. Samalla siitä tulee kirkolle mittapuu, jolla tutkitaan kaikkina aikoina, vastaako sen julistus ja toiminta sitä, mitä sen Herra on sille antanut' (LV 75). Vanhurskauttamisopin kriittistä merkitystä sakramenttiopille, kirkkokäsitykselle ja eettisille opetuksille pitää tutkia edelleen" (Gutachten 106-107, PCPCU 96).

Luku 4.1.: Ihmisen kyvyttömyys ja synti suhteessa vanhurskauttamiseen (kohdat 19-21) (LV 48-; VELKD 77-81, 83-4)

- "Ne, joissa synti hallitsee, eivät voi tehdä mitään ansaitakseen vanhurskauden, joka on Jumalan armon ilmainen lahja. Jopa vanhurskauden alun, esimerkiksi katumuksen, armon rukoilemisen ja anteeksisaamisen kaipauksen, täytyy olla Jumalan työtä meissä" (USA, 156,3).
- "Kumpikaan ei ... halua kieltää ihmisen todellista osuutta... Vastaus ei ole mikään 'teko'. Uskon vastauksenkin on vaikuttanut pakottomasti lupauksen sana, joka tulee ihmiseen hänen ulkopuoleltaan. 'Myötävaikutusta' voi olla vain siinä merkityksessä, että uskossa on sydän mukana, kun sana koskettaa sitä ja luo uskon" (LV 53,12-22).
- "Missä luterilainen oppi rakentaa Jumalan suhteen luomaansa ihmiseen korostamalla Jumalan 'monergismia' tai yksin Kristuksen vaikutusta sillä tavalla, että ihmisen oma vapaaehtoinen Jumalan armon hyväksyminen, mikä on itsessään Jumalan lahja, ei näyttele oleellista osaa vanhurskauttamisessa, silloin Trenton kaanonit 4, 5, 6 ja 9 osoittavat vielä mer-

kittävä ero vanhurskauttamiskäsityksessä" (Gutachten 25, PCPCU 22).

- "Ihmisen passiivisuuden tiukka korostus vanhurskauttamisessa ei koskaan merkinnyt luterilaisella puolella sitä, että olisi kiistetty ihmisen olevan persoonallisesti mukana uskossa, vaan lähinnä kaiken yhteistyön poissulkemista itse vanhurskauttamisesta. Vanhurskauttaminen on yksin Kristuksen teko, yksin armon teko" (VELKD 84,3-8).

Luku 4.2.: Vanhurskauttaminen syntien anteeksiantamuksena ja vanhurskaaksi tekemisenä (kohdat 22-24) (USA 98-101; LV 53-; VELKD 84-; vrt. myös luvun 4.4 lainauksia)

- "Vanhurskauttamisessa meidät sekä julistetaan että tehdään vanhurskaiksi. Vanhurskauttaminen ei sen vuoksi ole oikeudellinen kuvitelma. Vanhurskauttamisessa Jumala vaikuttaa, mitä hän lupaa; hän antaa anteeksi ja tekee meidät todella vanhurskaiksi" (USA 156,5).

- "... protestanttinen teologia ei väheksy sitä, mitä katolinen oppi korostaa: Jumalan rakkauden luovaa ja uudistavaa luonnetta, eikä väitä, että ... Jumala on voimaton syntiin nähden, niin että hän 'vain' antaa anteeksi, mutta ei ota pois synnin Jumalasta erottavaa voimaa" (LV 55,25-29).
- "... luterilainen oppi ei ole koskaan ymmärtänyt 'Kristuksen vanhurskauden hyväksilukemista' vaikutsettomaksi uskovon elämässä, koska Kristuksen sana saa aikaan sen, mitä se sanoo. Sen mukaisesti se ymmärtää armon Jumalan suosioksi, mutta silti vaikuttavaksi voimaksi... Sillä 'missä syntien anteeksiantamus on, siellä on myös elämä ja autuus' (VELKD 86,15-23).
- "... katolinen teologia ei väheksy sitä, mitä protestanttinen teologia korostaa: armon personallista luonnetta ja sen liittymistä sanaan; eikä väitä, että ... armo olisi esineellinen, ihmisen käytettävissä oleva vaikkakin lahjoitettu, 'omaisuus' (LV 55,21-24).

Luku 4.3.: Vanhurskauttaminen uskon kautta ja armosta (kohdat 25-27) (USA 105-; LV 56-59; VELKD 87-90)

- "Jos käännetään kielestä toiseen, silloin protestanttinen puhe uskosta vanhurskauttamisesta vastaa katolista puhetta vanhurskauttamista armosta, ja toisaalta protestanttinen oppi ymmärtää yhdellä sanalla 'usko' sen, minkä katolinen oppi 1. Kor. 13:13:een liittyen yhdistää kolmilukuun 'usko, toivo, rakkaus'" (LV 59,5-15).
- "Me korostamme, että usko ensimmäisen käskyn merkityksessä on myös rakkautta Jumalaan ja toivoa hänessä, ja vaikuttaa rakkautta lähimmäiseen" (VELKD 89,8-11).
- "Katolilaiset ... opettavat - niin kuin luterilaisetkin - että mikään, mikä käy uskon lahjan edellä, ei ansaitse vanhurskauttamista, ja että kaikki Jumalan pelastavat lahjat tulevat yksin Kristuksen kautta" (USA 105).
- "Uskonpuhdistajat ... ymmärtävät uskon itse lupauksen sanan ... vaikuttamaksi anteeksiantamukseksi ja yhteydeksi Kristukseen. Se on perusta

uudelle olemiselle, jonka kautta liha on kuollut synnille ja uudella ihmisellä Kristuksessa (sola fide per Christum) on elämä. Mutta vaikka sellainen usko välttämättä tekee ihmisen uudeksi, kristitty ei rakenna luottamustaan oman uuden elämänsä, vaan yksin Jumalan armollisen lupauksen varaan. Hänelle on kylliksi, että hänet otetaan vastaan, kun 'usko' ymmärretään 'luottamukseksi lupaukseen' (fides promissionis)" (LV 56,18-26).

- "Vrt. Trenton sess. 6 cap. 7:"... Sen vuoksi ihminen saa vanhurskauttamisessa, yhdessä syntien anteeksisaamisen kanssa Jeesuksen Kristuksen kautta, johon hänet oksastetaan, samalla vuodatettuina kaikki nämä: uskon, toivon ja rakkauden" (DH 1530).
- "Evangelisen käsityksen mukaan vanhurskauteen Jumalan edessä riittää usko, joka tarrautuu varauksettomasti Jumalan lupaukseen sanassa ja sakramenteissa, niin että ihmisen uudistuminen, jota ilman usko ei voi olla, ei lisää vanhurskauttamiseen mitään" (LV 59,19-23).
- "Luterilaisina me pidämme kiinni vanhurskauttamisen ja pyhityksen, uskon ja tekojen eroista, mikä ei

kuitenkaan merkitse, että ne olisivat toisistaan irrallaan (VELKD 89,6-8).

- "Katolinen oppi tietää olevansa yhtä protestanttisen korostuksen kanssa, että ihmisen uudistus ei anna mitään 'lisää' vanhurskauttamiseen, eikä missään tapauksessa ole sellainen lisä, johon ihminen voisi vedota Jumalan edessä... Se pitää kuitenkin välttämättömänä korostaa ihmisen uudistusta vanhurskauttavan armon kautta, jotta tunnustettaisiin Jumalan uutta luova voima, tosin niin, että tämä uudistus uskossa, toivossa ja rakkaudessa ei ole muuta kuin vastaus Jumalan pohjattomaan armoon" (LV 59,23-29).
- "Sikäli kuin katolinen oppi korostaa, että armo on ymmärrettävä persoonallisesti ja että se liittyy sanaan ... tämä uudistus ei ole mitään muuta kuin - juuri Jumalan sanan vaikuttamaa ... vastausta ... ja että tämä ihmisen uudistus ei anna mitään lisää vanhurskauttamiseen eikä ainakaan sellaista, johon voisimme vedota Jumalan edessä ... meidän vastalauseemme ... ei enää satu kohteeseensa" (VELKD 89,12-21).

**Luku 4.4.: Vanhurskautetun syntisyys
(kohdat 28-30) (USA 102-;
LV 50-53; VELKD 81-)**

- "Kuinka vanhurskas ja pyhä vanhurskautettu ihminen olkoonkin, hän lankeaa aika ajoin jokapäiväisen elämän synteihin. Vieläpä on niin, että Pyhän Hengen työ ei vapauta uskovaa koko elämän kestävästä kamppailusta syntisiä taipumuksia vastaan. Himot ja muut perisyntien ja henkilökohtaisen synnin vaikutukset jäävät katolisen opin mukaan vanhurskautettuun, jonka sen vuoksi pitää joka päivä rukoilla Jumalalta anteeksiantamusta (USA 102).
- "Trenton ja uskonpuhdistajien opit ovat yhtä siinä, että perisynti ja myös jäljellejäänyt Jumalan vastainen konkupisenssi, ovat ... koko elämän kestävä taistelun aihe syntiä vastaan ... kasteen jälkeen ihmisen konkupisenssi ei enää erota ihmistä Jumalasta; Trenton kielellä se ei siten ole enää 'varsinaisessa merkityksessä syntiä', luterilaisittain sanottuna: se on 'peccatum regnatum' eli hallittua syntiä (LV 52,14-24).
- "Oma kysymyksensä on, millä tavalla voidaan puhua synnistä vanhurskautetun elämässä rajoittamatta pelastuksen reaalisuutta. Kun luterilaisella

puolella tämä jännitys ilmaistaan 'hallitun synnin' (peccatum regnatum) käsitteellä, joka edellyttää oppia kristitystä 'samalla kertaa syntisenä ja vanhurskaana' (simul justus et peccator), roomalaiskattolisella puolella ajateltiin, että pelastuksen todellisuus voidaan säilyttää vain kieltämällä konkupisenssin synnillinen luonne. Tähän kysymykseen nähden merkitsee huomattavaa lähentymistä, kun LV kuvaa vanhurskautettuun jäävää konkupisenssia 'Jumalan vastaisuudeksi' ja määrittelee sen siten synniksi" (VELKD 82,29-90).

**Luku 4.5.: Laki ja evankeliumi
(kohdat 31-33)**

- Paavalin opetuksen mukaan tässä on kysymys juutalaisesta laista pelastustienä. Se on Kristuksessa täytetty ja voitettu. Määritelmä ja siitä tehdyt johtopäätökset on ymmärrettävä tältä kannalta.
- Viitaten Trenton kirkolliskokouksen kaanoneihin 19-20 VELKD (89,28-36) sanoo seuraavaa: "Kymmenen käskyä koskevat tietysti kristittyäkin, niin kuin on ilmaistu monissa kohdissa tunnustuskirjojamme... Kun kaanonissa 20 korostetaan, että ihmi-

nen on velvollinen pitämään Jumalan käskyt, tuomio ei osu meihin; mutta kun kaanon 20 väittää, että uskolla on autuaaksitekevä voima vain sillä ehdolla, että ihminen pitää käskyt, se osuu meihin. Mitä kaanonin puheeseen kirkon käskyistä tulee, ei välillä ole erimielisyyttä, jos nämä käskyt ilmaisevat vain Jumalan käskyjä, muussa tapauksessa tämä tuomio osuu meihin."

**Luku 4.6.: Pelastusvarmuus
(kohdat 34-36)
(LV 59-63; VELKD 90-)**

- "Kysymys on siitä, miten ihminen voi ja saa elää Jumalan edessä heikkoudestaan huolimatta ja heikkoutensa kanssa?" (LV 60,5-6).
- "(Uskonpuhdistajien) perustus ja lähtökohta ... ovat: Jumalan lupauksen luotettavuus ja riittävyys, ja Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen voima; ihmisen heikkous ja siitä seuraava uhka uskolle ja pelastumiselle" (LV 62,17-20).
- Trenton kirkolliskokouskin korostaa, että "on välttämätöntä uskoa, että synnit annetaan anteeksi ja on

annettu anteeksi vain lahjaksi (= so. ilman omaa ansiota), yksin Jumalan armollisuudesta Kristuksen tähden" (DH 1533), ja että ei pidä epäillä "Jumalan armollisuutta, Kristuksen ansiota ja sakramenttien voimaa ja vaikutusta" (DH 1534); epäilyä ja epävarmuutta tuo vain omaan itseensä katsominen.

- "Luther ja hänen seuraajansa menevät askeleen pitemmälle. He opettavat, että epävarmuutta ei pitäisi vain sietää, vaan meidän tulee kääntää siitä katseemme pois, ja ottaa varmana konkreettisen ja henkilökohtaisen, 'ulkopuoleltamme' tulevan katumuksen sakramentin päästösanan objektiivinen pätevyys... Kun Jeesus sanoi: 'Minkä sinä vapautat maan päällä, se on myös taivaissa vapautettu' (Matt. 16:19), uskova ... julistaisi Kristuksen valehtelijaksi ... jos hän ei luottaisi vuorenvarmasti synninpäästössä julistettuun Jumalan anteeksiantamukseen... Että tämä luottamus saattaa olla sinänsä subjektiivisesti epävarma - että vakuuttuneisuus anteeksiantamuksesta ei ole väärää varmuutta (securitas), sen tietää Luther yhtä hyvin kuin hänen vastustajansa - mutta tästä ei tule tehdä uudestaan ongelmaa: uskonvan tulee kääntää katseensa siitä pois päin ja kääntyä yksin Kristuksen anteeksiannon sanan puoleen" (LV 60,18-34).

- "Tänään katolilaiset voivat antaa arvoa uskonpuhdistajien pyrkimykselle perustaa usko Kristuksen lupauksen objektiiviseen todellisuuteen: 'Mitä sinä vapautat maan päällä'... ja suunnata uskovien huomio synninpäästön ulkonaiseen sanaan... Lutherin alkuperäinen tavoite kääntää huomio pois henkilökohtaisesta kokemuksesta ja luottaa yksin Kristukseen ja hänen anteeksiantamuksensa sanaan (ei tule tuomituksi)" (Gutachten 27, PCPCU 24).
- Molemminpuolinen tuomio pelastusvarmuuden tulkinnasta "voi vielä vähemmän (löytää perusteita), varsinkin jos lähdetään raamatullisesti uudistuneen usko-käsitteen pohjalta... Sillä ihminen voi varmasti menettää tai kieltää uskon ja antautumisen Jumalalle ja hänen lupaukselleen. Mutta hän ei voi tässä merkityksessä uskoa ja samalla pitää Jumalan lupauksen sanaa epäluotettava. Tässä merkityksessä voidaan todeta Lutherin sanoin tänäänkin: Usko on pelastusvarmuutta" (LV 62,23-29).
- Vatikaanin toisen konsiilin usko-käsityksestä, ks. dogmaattinen konsituutio Dei verbum 5: "'Uskon kuuliaisuus' ... pitää antaa Jumalalle, joka ilmoittaa itsensä. Siinä ihminen uskoo itsensä kokonaan vapaasti Jumalalle, kun hän 'alistaa ymmärryksensä

ja tahtonsa Jumalalle, joka ilmoittaa itsensä' ja uskoo mielellään hänen ilmoituksensa."

- "Luterilainen distinktio uskon luottamuksesta (certitudo), joka katsoo yksin Kristukseen, ja maallisesta varmuudesta (securitas), joka nojaa ihmiseen, ei ole käsitelty kyllin selvästi LV:ssa... Usko ei koskaan (mietiskele) itseään, vaan (riippuu) täydellisesti Jumalassa, jonka armo lahjoitetaan sanan ja sakramenttien kautta ja täten ulkopuoleltamme (extra nos)" (VELKD 92,2-9).

**Luku 4.7.: Vanhurskautetun hyvät teot
(kohdat 37-39) (LV 72-, VELKD 90-)**

- "Kirkolliskokous sulkee pois kaiken armon - siis vanhurskauden - ansaitsemisen (kaanon 2: DS 1552) ja perustaa iankaikkisen elämän ansaitsemisen armo- lahjaan Kristuksen jäsenyyden kautta (kaanon 32: DS 1582): Hyvät työt on 'ansaittu' lahjaksi. Missä uskonpuhdistajat hyökkäävät hyviin töihin luottavaa 'jumalatonta varmuutta' vastaan, siinä kirkolliskokous sulkee nimenomaan pois kaikki ajatukset vaatimuksista ja väärästä varmuudesta (cap. 16: DS 1548-1549). Ilmeisesti ... konsiili tahtoi liittyä Au-

gustinukseen, joka toi ansion ajatuksen kirkkoon, kuitenkin sanoutumatta hyvien töiden lahjaluonteesta huolimatta irti ihmisen vastuullisuudesta (LV 73,9-18).

- Jos ymmärretään puhe 'syystä' kaanonissa 24 persoonallisemmalla tavalla, niin kuin on tehty kappaleessa 16 Vanhurskauttamisdekreetissä, jossa korostetaan ajatusta yhteydestä Kristukseen, silloin me voimme kuvata katolisen opin ansioista niin kuin se on tehty luvun 4.7. toisen kappaleen ensimmäisessä lauseessa: Ne 'auttavat kasvamaan armossa, niin että vanhurskaus, joka tulee Jumalalta, säilyy ja yhteys Kristukseen syvenee'.
- "Monet vastakohtaisuudet voitettaisiin sillä, että harhaanjohtava sana 'ansio' nähtäisiin ja ymmärrettäisiin raamatullisen 'palkka'-käsitteen todellisessa merkityksessä" (LV 74,7-9).
- "Luterilaiset tunnustuskirjat korostavat, että vanhurskautettu on vastuussa siitä, että hän ei menetä saamaansa armoa, vaan elää siitä... Siten tunnustuskirjat voivat puhua armon säilyttämisestä ja siinä kasvamisesta... Jos vanhurskaus kaanonissa 24 ymmärretään siinä merkityksessä, että se vaikuttaa ihmiseen ja ihmisessä, silloin tuomio ei osu meihin.

Mutta jos 'vanhurskaus' kaanonissa 24 tarkoittaa sitä, että Jumala ottaa vastaan kristityn, se osuu meihin; sillä tämä vanhurskaus on aina täydellistä; siihen verrattuina kristityn teot ovat vain 'hedelmiä' ja 'merkkejä' (VELKD 92,2-14).

- Mitä kaanoniin 26 tulee, me viittaamme Augsburgin tunnustuksen puolustukseen, jossa iankaikkinen elämä kuvataan palkaksi: "... Me tunnustamme, että iankaikkinen elämä on palkka, koska se on jotakin, mitä meille tulee antaa - ei meidän ansiomme vaan lupauksen vuoksi" (VELKD 94,20-24).

* * *

Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja

- 1994: 1 Ihmisoikeudet ekumeenisina maailmankysymyksinä
- 1994: 2 Yksinäinen kuolema. Itsemurha kirkon haasteena
- 1994: 3 Paluu uuteen. Opas inkerinsuomalaisten paluumuuttajien parissa tehtävään työhön
- 1994: 4 Normerna och nåden. Etiska frågor inom hälsovården (Arvot ja armo. Terveystieteiden etiikan kysymyksiä. KSK 1993)
- 1994: 5 Hyvinvointivaltion arvopohja, millaista kehitystä kirkon tulisi tukea
- 1994: 6 Euroopan unioniin liittyviä eettisiä näkökohtia
- 1994: 7 Eläköön perhe
- 1994: 8 Ikääntyvä ihminen seurakunnassa. Seurakuntien eläkeläis- ja vanhustyö 2000
- 1994: 9 Perheneuvonnan viisi vuosikymmentä
- 1994:10 Tule meidän kouluumme. Päivän avauksia virsien pohjalta
- 1994:11 Elämän lisäaika. Elintensiirrot potilaan, omaisten ja henkilökunnan näkökulmasta
- 1995: 1 Nuorten itsetuhokäyttäytyminen ja kirkon nuorisotyö

Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja

- 1995: 2 Opas Porvoon yhteiseen julkilausumaan
- 1995: 3 Ensam död.
Självmordet en utmaning för kyrkan
- 1995: 4 Hyvä ja paha kuolema.
Eutanasia-symposium 1995
- 1995: 5 Kirkko 2000 ja koulu 1999. Seurakunta ja yhteiskunnan kasvatuseräjäjärjestelmän kehitysnäkymät 1990-luvulla
- 1995: 6 Osallisuuden ja jakamisen yhteisö.
Suuntaviivoja diakonia- ja yhteiskuntatyön kehittämiseen
- 1996: 1 En gemenskap av delaktighet och delande
- 1997: 1 Seurakuntalaisten kirkko, virikkeitä ja suuntaviivoja
- 1997: 2 Kirkon ikkuna, tietoja evankelis-luterilaisesta kirkosta 1997
- 1997: 3 Ihmisiksi luomakunnassa.
Ihmisoikeudet, kestävä kehitys ja rauha
- 1997: 4 Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista

Tilaukset

Julkaisu- ja AV-myynti p. (09) 1802 315
PL 185, 00161 HELSINKI f. (09) 1802 454